

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

28 Şubat 2017
.../.../2017

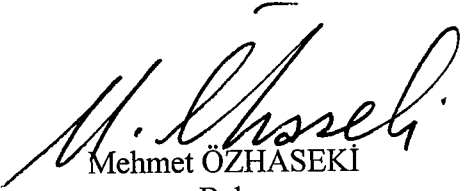
Sayı : 30824082-610 1133
Konu : Rize Milletvekili
Mehmet BEKAROĞLU'nun
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 22.12.2016 tarihli ve 43452547-120.07-73908 sayılı yazınız.

Rize Milletvekili Mehmet BEKAROĞLU'nun Bakanlığımıza yönelttiği, TBMM 7/9785 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK :
Cevap Yazısı (3 sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET BEKAROĞLU'NUN
TBMM 7/9785 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR :

Bugün Rize şehir merkezi büyük ölçüde 1960'lı yılların ortalarında dönemin Rize Belediye Başkanı Ekrem Orhon tarafından başlatılan deniz dolgusu çalışmalarıyla kazanılan alan üzerinde kuruludur.

Deniz dolgusu ile elde edilen ve yaklaşık 350 bin metrekare olan bu alanda yüzlerce konut ve ticari bina/işyeri yanı sıra ÇAYKUR Genel Müdürlüğü, Kültür Merkezi, Valilik ve Emniyet Müdürlüğü gibi önemli kamu binaları da yer almaktadır.

Dağ ve deniz arasına sıkışmış Rize il merkezi için çok akılcı ve gerçekçi görülen ve döneminde "Denizden kara, karadan para" ifade edilen bu durum şu an büyük bir risk oluşturmaktadır. 1960'lı ve 1970'li yıllarda deniz dolgusu üzerinde, deniz kumu kullanılarak dönemin mevzuatı ve teknolojisi ile yapılan bu binaların neredeyse tamamı bugün yıkılma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu konuda çalışmalar yapan TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Rize Temsilciliği tarafından "Rize'deki deniz dolgu alanlarının denizin büyük taşlarla doldurulması sonucunda oluşturulduğunu, taşların arasına kum veya balçık gibi malzemelerle karışım yapılarak alanın oturulmasının beklendiğini, bu alanlarda önce 3 kat yapı izni verildiği, daha sonra ise bu iznin 10-12 kata kadar çıkartıldığı, söz konusu binaların mühendislik ilke ve hesaplamalarından uzak bir zihniyetle inşa edildiği" rapor edilmiştir. Yayınlandığında büyük ses çıkartan ama nedense sonradan kaybedilen bu rapora göre "Deniz dolgusunda deniz kumu kullanılarak ve basit mühendislik kurallarına bile uyulmadan yapılan bu sağlıksız binaların temellerinin korozyon dolayısıyla büyük ölçüde bozulmalar oluştuğu ve Rize şehir merkezi için büyük bir risk oluşturduğu" ifade edilmiştir.

Çok sayıda konut, ticaret merkezi ve kamu binalarının bulunduğu söz konusu alanda gün içindeki hareketlilik de göz önüne alındığında olası bir istenmeyen durumda/felakette 30-40 bin insan yaşamsal bir tehditle karşı karşıya kalabilir.

1997 yılında Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesinin de içerisinde yer aldığı uluslararası çalışma grubunun hazırladığı rapora göre, Rize kenti 3. ve 4. derece deprem kuşağında yer almaktadır. Rize merkezli olası 4-5 şiddetindeki bir depremin bile ciddi hasar ve can kaybına neden olacağı açıktır.

Dolgu yapılarak yerleşim alanı haline getirilen söz konusu alanlarla ilgili olarak dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı Fatma Güldemet Sarı tarafından yanıtlanmak üzere 06/01/2016 tarihli 7/1442 esas numaralı yazılı soru önergesi verdim. 22/02/2016 tarihinde süresi geçtikten sonra yazılı soru önergeme verilen cevapta özetle şunlar söylenmiştir:

"6306 sayılı Kanun kapsamında zemin yapısı ve/veya üzerinde yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan alanların ivedilikle tespit edilmesi için ilgili yetkili kurumlarınca "Riskli alan" tanımına uyan bölgelerin tespit edilerek, bilgi ve belgelerle beraber uygulanacak dönüşüm programını ayrıntılı olarak anlatılan fizibilite raporunun Bakanlığa iletilmesinin istendiği.

Bu kapsamda, Çayeli Belediye Başkanlığının 01/12/2015 tarih ve 2129 sayılı yazısı ile Çayeli ilçesi, Yenipazar ve Eskipazar Mahalleleri içerisinde yer alan yaklaşık 7,97 hektarlık alanın "Riskli alan" ilan edilmesi yönünde iletilen talep konusunda inceleme çalışmalarının devam ettiği, 24.06.2011 tarihinde onaylanan Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli plan içerisinde 6.4.1 planlama topografyasına bağlı olarak gösterilen kentsel yerleşme alanlarının şematik olup, alt ölçekli planlarda bu alanların tamamının yerleşime açılacağı anlamının çıkarılamayacağı,

Kesin sınırların alt ölçekli planlarla belirlendiği, bu konuda da Rize'nin imar planlarına ilişkin işlemlerin kentsel yerleşim alanları sınırları içerisinde ilgili idaresi tarafından yürütülmektedir." Sayın Bakan; cevap yazısında dikkat çektiğimiz tehlikeye hiç değinmemiş, yazısını "Bunların dışında çalışma konularımız kapsamında yürütülen herhangi bir işlem bulunmamakta olup önergede belirtilen hususlar İçişleri Bakanlığının uhdesinde bulunmaktadır" cümlesi ile bitirerek, tehlikenin farkında olmadığını itiraf etmiş; bizi İçişleri Bakanlığına havale etmiştir. Sayın Bakan'ın cevabından anlaşılan bir gerçek de Rize'nin henüz bir imar planının olmadığıdır. Bu bağlamda;

- 1- Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün web sayfasında 2013 yılından itibaren 7 mahallede "riskli alan" tespit çalışması yapıldığı bilgisi yer almaktadır. Rize'de bugüne kadar "riskli alan" olarak tespit edilen alanlar nereleridir, bu alanlar arasında yukarıda sözü edilen dolgu alanına kurulmuş şehir merkezi var mı?
- 2- Rize şehir merkezinin büyük bölümünün kurulu olduğu dolgu alanındaki binalarla ilgili yapılan bir çalışma var mı; bu binaların çoğunun temelinde bozulmalar olduğu iddiası doğru mu?
- 4- 24.06.2011 tarihinde onaylanan Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli planın açıklama raporunda belirtilen kentsel yerleşme alanları başlığı altında Çevre Düzeni Planında jeolojik açıdan sakıncalı alanlar gibi yapılaşmaya açılmaması gereken alanların yer aldığı belirtilmekte, kentsel gelişme alanlarında sağlıklı bir altyapı sisteminin oturtulabilmesi için, yerleşilebilirlik analizi çerçevesinde kademeli olarak ilerleyecek bir imar programının hazırlanmasının esas olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda dolgu alanlarının taşıdığı risk dikkate alınarak söz konusu bölgelerin olası felaketleri önleyecek bir biçimde yeniden yapılandırılması yönünde kentsel dönüşüm çalışması oluşturulması söz konusu mudur?
- 5- Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli plan kapsamında nüfus kabulleri doğrultusunda doğal, yapay ve yasal eşiklerin dikkate alınarak hazırlanacak olan alt ölçekli planda dolgu yapılarak oluşturulan kentsel yerleşim alanlarının oluşturduğu riskler göz önüne alınacak mıdır?
- 6- Selefimiz Bakan'ın verdiği bilgilerden anlaşılan o ki; Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki iller için hazırlanan 1/100.000 ölçekli planın açıklama raporunda yeni açılacak yerleşim alanları ile ilgili bir çalışma devam etmektedir. Ne var ki 2011'de başlayan bu çalışmalarda herhangi bir yol alındığına dair bilgi yoktur. Oysa yukarıda sıraladığımız nedenlerden dolayı Rize il merkezindeki dolgu alanı üzerine kurulu olan binalarda ciddi riskler söz konusudur. Rize il merkezinde sözü edilen dolgu alanında riski tespit etmek üzere ivedi bir çalışmayı başlatmayı düşünüyor musunuz?
- 7- Bu bölgenin afet alanı ilan edilip ivedi bir şekilde bir kentsel dönüşümün programının başlatılmasının hayati önemi ortadadır. Böyle bir çalışmayı başlatmayı düşünüyor musunuz?
- 8- Eğer Rize merkez dolgu alanında ivedi bir kentsel dönüşüm programı başlatılacaksa; eş zamanlı olarak Rize için yeni rezerv alanlarına ihtiyaç olacaktır. Rize şehrinin sağlıklı yerleşimi için rezerv alanlar tespit etmek amacıyla ivedi bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

CEVAP :

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra Bakanlığımızın 81 ile dağıtımı yapılan 05/09/2014 tarihli yazısı ile ülkemizde zemin yapısı ve/veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan alanlardaki olası afet risklerinin bertaraf edilerek doğal afetlere hazırlıklı modern yaşam standartlarına sahip, risklerden arındırılmış yaşanabilir şehirler oluşturulması amacıyla 6306 sayılı

Kanun'da belirtilen "Riskli Alan" tanımına uygun bölgelerin tespit edilerek Bakanlığımıza iletilmesi istenmiştir. Bu yazımız uyarınca Rize Valiliğince (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) 7 mahallede "Riskli Alan" tespit çalışmaları yapılmış, ancak yapılan bu sınır tespit çalışmaları 6306 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmek üzere henüz Bakanlığımıza iletilmemiştir. Bu çalışmaların nihai hale getirilmesi ve 6306 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi amacıyla gerek Belediyesi, gerekse Valilik ile işbirliği yapılarak konuyla ilgili gerekli adımların atılması yönünde yapılacak çalışmalara hız verilmesi sağlanacaktır.

Bakanlığımız kayıtlarında, Rize İli geneline ilişkin yapılan tetkik neticesinde, geline tarih itibarıyla Çayeli Belediye Başkanlığı tarafından Çayeli İlçesi, Yenipazar ve Eskipazar Mahalleleri içerisinde yer alan yaklaşık 7,97 hektarlık alanın "Riskli Alan" olarak teklif edildiği ancak ilgili mevzuat hükümleri uyarınca dosyasında bulunması gereken eksik bilgi ve belgelerin tamamlanması halinde alanın 6306 sayılı Kanun kapsamında "Riskli Alan olarak değerlendirilebileceği hususunun Çayeli Belediye Başkanlığı'na bildirildiği, bu teklif dışında Rize İl sınırları dâhilinde 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilmiş herhangi bir "Riskli Alan" kararı veya Belediyesi tarafından değerlendirilmek üzere Bakanlığımıza iletilen herhangi bir riskli alan teklifinin bulunmadığı anlaşılmıştır.

Diğer taraftan, Rize İli genelinde 6306 sayılı Kanun kapsamında 274 adedi konut, 98 adedi ticari olmak üzere toplam 372 bağımsız birime sahip 116 bina "Riskli Yapı" olarak tespit edilmiş, bu binaların 67 adedi yıkılmış, 49 adetinin de yıkım süreci devam etmektedir.

Bilindiği üzere; 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un temel amacı, afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, iyileştirme, tasfiye ve yenileme yaparak fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerinin oluşturulmasıdır. Bu amaç kapsamında Bakanlığımızca gerçekleştirilen uygulamalardan biri de "Riskli Alan" ların belirlenmesidir. 6306 sayılı Kanun'un Tanımlar başlıklı 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde "Riskli alan: Zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan, Bakanlık veya İdare tarafından Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü de alınarak belirlenen ve Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan alan" olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre; riskli alan, zemin yapısı sebebiyle belirlenebileceği gibi alan üzerindeki yapılaşmanın can veya mal kaybına yol açma riski taşıması sebebiyle de belirlenebilmektedir. Bu itibarla, dolgu ile elde edilen alanlarda bulunan mevcut yapılaşmaların gerek zemin, gerekse üzerindeki yapılaşma nedeniyle 6306 sayılı Kanun kapsamında "Riskli Alan" olarak değerlendirilmesi mümkündür. Ancak dolgu alanlarının zemin koşullarının yapılaşmaya elverişli olmaması nedeniyle bu alanların kentsel dönüşüm kapsamına alınabilmesi için öncelikle yeni yerleşim alanı olarak kullanılabilecek alternatif "Rezerv Yapı Alanı" sınır tespit çalışmalarının yapılması gereklilik göstermektedir.

Bahse konu dolgu alanlarının, olası afet riskleri bertaraf edilerek yeniden yapılandırılması amacıyla 6306 sayılı Kanun kapsamında "Riskli Alan" olarak değerlendirilmesi, bununla birlikte dolgu alanlarının zemin koşulları nedeniyle yeniden yapılaşmaya açılmayacak olması nedeniyle bu alanlar üzerinde bulunan mevcut yapıların tasfiyesini sağlamak ve afet risklerini bertaraf etmek üzere öncelikle yeni yerleşim alanı olarak kullanılabilecek alternatif "Rezerv Yapı Alanları"nın belirlenmesi amacıyla belediyesi ve valilik ile işbirliği yapılarak öncelikle yerinde inceleme ve sınır tespit çalışmalarının yapılması, akabinde bu alanların dönüşüm programına alınması için gerekli adımların atılması sağlanacaktır.

